

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžo/25/2016
Identifikačné číslo spisu: 4015200672
Dátum vydania rozhodnutia: 04.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015200672.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: F. X., bytom C. XX, Z. O., v zastúpení Advokátska kancelária JUDr. CIMRÁK s.r.o., Štefánikova 7, Nitra, IČO: 36 868 876, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, so sídlom Špitálska 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2015/5169/Pu zo dňa 16.06.2015, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 15S/19/2015-48 zo dňa 1. marca 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre č.k. 15S/19/2015-48 zo dňa 1. marca 2016 p o t v r d z u j e .

Žalovaný je p o v i n n ý nahradiť žalobkyni trovy odvolacieho konania v sume 181,90 Eur v lehote 30 dní na účet právneho zástupcu žalobkyne vedený vo V., pobočka Z., č.ú. D..

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre rozsudkom č.k. 15S/19/2015-48 zo dňa 1. marca 2016, podľa ustanovenia § 250j ods. 2 písm. a/ zák. č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O.s.p.“) zrušil rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2015/5169/Pu zo dňa 16.06.2015, ktorým žalovaný zmenil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odboru sociálnych vecí a rodiny tak, že podľa ust. § 40 ods. 1 v spojení s § 45 ods. 10 zák. č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v spojení s ust. § 2 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uložil účastníčke konania F. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. O., C. č. 10, v zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. Cimrák s.r.o., Štefánikova 7, Nitra, povinnosť vrátiť časť peňažného príspevku na opatrovanie od 01.01.2010 do 31.01.2013 v sume 4 021,39 Eur, nakoľko sa zmenili podmienky pre ďalšiu výplatu, na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, číslo účtu: XXXXXXXXXXXX/XXXX vo výške 3 820,25 Eur a číslo účtu XXXXXXXXXXXX/XXXX vo výške 201,14 Eur do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti

tohto rozhodnutia, a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. O trovách konania rozhodol krajský súd poukazom na ust. § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že žalobkyni ako úspešnej účastníčke konania priznal náhradu trov konania.

Krajský súd mal z obsahu administratívneho spisu za preukázané, že dňa 27.06.2013 vydal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra prvostupňové rozhodnutie č. NR1/OPPNK_ŤZP/SOC/2013/22190/2, ktorým uložil žalobkyni povinnosť vrátiť neprávom vyplatený peňažný príspevok na opatrovanie od 01.01.2010 do 31.01.2013 v sume 4.021,39 Eur. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ust. § 45 ods. 9 písm. d/ a § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z.. Ďalej z odôvodnenia rozhodnutia vyplynulo, že žalobkyni bol rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra č. NR1/OPPNK_ŤZP/SOC/2013/22190/1 zo dňa 07.03.2013 znížený peňažný príspevok na opatrovanie od 01.01.2013. Taktiež žalobkyni bol priznaný starobný dôchodok spätne od 10.12.2009 a teda v období od 01.01.2010 do 31.01.2013 bol peňažný príspevok vyplácaný vo vyššej sume ako patril. Žalobkyni bol za uvedené sporné obdobie vyplatený peňažný príspevok v sume 7.256,90 Eur, pričom jej patril vo výške 3.235,51 Eur, čím vznikol preplatok v sume 4.021,39 eur.

Proti uvedenému rozhodnutiu podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie, o ktorom rozhodol žalovaný preskúmaným rozhodnutím č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/ SOC/2015/5169/Pu zo dňa 16.06.2015 tak, že zmenil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o povinnosti žalobkyne vrátiť vyplatený peňažný príspevok podľa § 40 ods. 1 a § 45 ods. 10 zák. č. 447/2008 Z.z... Zmenu právneho posúdenia povinnosti žalobkyne na vrátenie poskytnutého peňažného príspevku odôvodnil žalovaný tým, že žalobkyňa ako účastníčka konania si splnila oznamovaciu povinnosť a úradu práce oznámila priznanie starobného dôchodku, a preto nebolo dôvodné prvostupňovým správnym orgánom rozhodnúť o tomto vrátení s odkazom na § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z..

Krajský súd pri svojom rozhodovaní postupoval v intenciách príslušných ustanovení zák. č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zák. č. 447/2008“ alebo „zákon“) ust. § 40 ods. 1, § 45 ods. 9 písm. d/, § 45 ods. 10, § 58 ods. 1 písm. a/ a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Krajský súd poukázal na skutočnosť, že rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu o povinnosti vrátenia peňažného príspevku žalobkyňou s odkazom na § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z. je v rozpore so skutkovým stavom, nakoľko bolo preukázané, že žalobkyňa si predmetnú oznamovaciu povinnosť o priznaní spätého starobného dôchodku riadne a včas splnila. Taktiež zo znenia ust. § 45 ods. 9 písm. d/ zák. č. 447/2008 Z.z. vyplýva povinnosť vrátenia peňažného príspevku, ak bol tento priznaný vo vyššej sume ako patril.

V priebehu konania pred ako aj odvolacím správnym orgánom nebola preukázaná skutočnosť, podľa ktorej bol žalobkyni v čase rozhodovania o priznaní peňažného príspevku tento priznaný vo vyššej sume ako jej v tom čase patril. Z uvedeného je teda nepochybné, že taktiež predmetné ustanovenie nemohlo byť dôvodom na vydanie prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu a z tohto dôvodu nemohlo byť predmetné rozhodnutie žalovaným ako vecne správne potvrdené.

Z odôvodnenia rozhodnutia žalovaného nevyplývalo žiadne ďalšie zákonné ustanovenie, ktoré by odôvodňovalo vydanie rozhodnutia o povinnosti vrátiť vyplatený peňažný príspevok žalovanej za obdobie od 01.01.2010 do 31.01.2013, pričom žalovaný vo svojom rozhodnutí žiadne takéto zákonné ustanovenie neuviedol. Taktiež poukaz žalovaného na konanie vo veci zníženia poskytovaného peňažného príspevku, ktoré bolo vedené na tunajšom súde pod sp.zn. 11S/113/2013, podľa názoru krajského súdu, neodôvodňuje bez ďalšieho zákonného odôvodnenia vydanie rozhodnutia, ktoré by ukladalo žalobkyni povinnosť na vrátenie vyplateného peňažného príspevku.

Krajský súd ďalej poukázal na skutočnosť, že v oboch preskúmaných rozhodnutiach taktiež i v prípade ich vecnej správnosti absentuje podrobná špecifikácia výpočtu, akým bola stanovená suma

4.021,39 Eur s povinnosťou jej vrátenia, pričom taktiež pri vydaní oboch rozhodnutí správne orgány nevychádzali zo znenia ust. § 45 ods. 10 posledná veta, a teda výpočet sumy pri preukázanej povinnosti na jej vrátenie, vychádzať z lehoty troch rokov, čo je lehota, v ktorej povinnosť vrátenia príspevku zaniká. Mal za to, že rozhodnutie je nepreskúmateľné a nedostatočne právne odôvodnené.

2.

Proti rozsudku krajského súdu podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný z dôvodu, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože súd rozhodol v rozpore s ust. § 45 ods. 10 zákona č. 447/2008 Z.z. a navrhol, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že žalobu zamietá.

S rozhodnutím krajského súdu nesúhlasil, v plnom rozsahu sa pridŕžoval zrušeného rozhodnutia a odkázal na dôvody uvedené v jeho vyjadrení k žalobe. Uviedol, že práve z dôvodu nesprávneho použitia ust. § 45 ods. 9 písm. d/ a § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z. v prvostupňovom rozhodnutí toto rozhodnutie zmenil, pričom rozhodol vo veci na základe ust. § 40 ods. 1 v spojení s ust. § 45 ods. 10 zákona. K samotnému priebehu vrátenia peňažného príspevku na opatrovanie fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím žalobkyňou poukázal žalovaný na rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie Bratislava zo dňa 16.01.2013, ktoré predložila žalobkyňa a ktorým jej bol priznaný starobný dôchodok od 10.12.2009. Uviedol, že vzhľadom na zmenu príjmu žalobkyne priznaním starobného dôchodku, nastala u žalobkyne zmena a preto bolo Úradom Nitra vydané rozhodnutie č. NR1/OPPN_ĹZP/SOC/2013/22190 zo dňa 07.03.2013, ktorým znížil žalobkyňi výšku peňažného príspevku na opatrovanie ku dňu 01.01.2010, ktoré bolo rozhodnutím žalovaného č. UPS/US1/SSVODPPK/BEZ/2013/8350/Pu zo dňa 14.05.2013 potvrdené. Zákonnosť uvedených rozhodnutí bola deklarovaná aj v konaní vedenom na Krajskom súde v Nitre pod sp.zn. 11S/113/2013 v spojení s konaním vedeným na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 10Sžso/15/2014. Skonštatoval, že vzhľadom na uvedené skutočnosti v oboch právoplatných rozsudkoch bolo žalobkyňi známe, že k termínu zníženia peňažného príspevku na opatrovanie došlo zákonným spôsobom na základe ust. § 45 ods. 11 posledná veta v spojení s ust. § 45 ods. 10 posledná veta zákona a to od 01.01.2010. Ďalej uviedol, že Úrad Nitra po ukončení správneho konania o znížení peňažného príspevku, z dôvodu zmeny podmienok pri vyplácaní peňažného príspevku žalobkyne, vydal ďalšie rozhodnutie č. NR1/OPPNK_ĹZPSOC/2013/22190/2 zo dňa 27.06.2013. Žalovaný konštatoval, že týmto rozhodnutím Úrad Nitra nesprávne rozhodol podľa ust. § 45 ods. 9 písm. d/ a § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z. a zaviazal žalobkyňu vrátiť neprávom vyplatený peňažný príspevok na opatrovanie od 01.01.2010 do 31.0.2013 v sume 4.021,39 Eur, pričom výpočet tejto sumy bol nezrozumiteľný.

Žalovaný tvrdil, že v žalobou napadnutom rozhodnutí v rozsahu právoplatných rozsudkov vo veci zníženia príspevku na opatrovanie od 01.01.2010, ako aj v rozsahu ust. § 45 ods. 10 zákona priznaný starobný dôchodok žalobkyne ovplyvnil výšku poskytovaného peňažného príspevku na opatrovanie a spôsob jeho výpočtu, preto bolo potrebné vykonať prepočet peňažného príspevku za obdobie, ktorých sa zmena príjmu žalobkyne týkala, t.j. od 01.01.2010 do 31.01.2013 v závislosti od zmeny sumy životného minima a zároveň určiť výšku peňažného príspevku na opatrovanie, ktorý je žalobkyňa povinná vrátiť. Zastával názor, že v napadnutom rozhodnutí podrobne a zrozumiteľne stanovil výšku sumy peňažného príspevku na opatrovanie, ktorú bola žalobkyňa povinná vrátiť, súčasne uviedol v odôvodnení aj skutočnosti, ktoré ho viedli k zmene prvostupňového rozhodnutia s odôvodnením, že ustanovenie § 45 ods. 9 písm. d/ zákona č. 447/2008 Z.z. sa na predmetnú vec nevzťahuje, pričom odmietol aj použitie ust. § 58 ods. 1 písm. a/ zákona, nakoľko žalobkyňa si splnila oznamovaciu povinnosť. Taktiež odôvodnil, že na vec vrátenia peňažného príspevku je legitímne postupovať podľa ust. § 45 ods. 10 zákona, pretože pri dodatočnom rozhodovaní za spätné obdobie vychádza príslušný orgán zo skutkového stavu a právneho stavu, ktorý platil v čase vydania pôvodného rozhodnutia. Súčasne poukázal aj na to, že povinnosť vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu alebo jeho časť, zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, od ktorého peňažný príspevok nepatrila alebo patril v nižšej sume. Z obsahu spisu mu bolo zrejmé, že pre predmetnú vec je to obdobie od 01.01.2010 do 31.01.2013.

3.

Žalobkyňa v písomnom vyjadrení k podanému odvolaniu žalovaného sa plne stotožnila s rozhodnutím krajského súdu. Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovaného poukázala na znenie ust. § 45 ods. 10 zákona, z ktorého znenia je zrejmé, že podľa tohto ustanovenia môže postupovať len správny orgán prvého stupňa a nie žalovaný, ako správny orgán druhého stupňa. Preto postup žalovaného, t.j. zmena právneho posúdenia, je v rozpore so zákonom, a preto možno takéto rozhodnutie považovať za nezákonné. Skutočnosť, že žalovaný inak právne odôvodní povinnosť žalobkyne vrátiť príspevok, ktorý jej mal byť vyplatený nad rámec zákona, je ústavne nekonformný a v rozpore so zákonom. Na dôvazok uviedol, že z ust. § 45 ods. 10 zákona poslednej vety vyplýva, že už v čase vydania rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, uplynula prekluzívna lehota na plnenie povinnosti žalobkyne na vrátenie príspevku.

Na základe vyššie uvedených skutočností navrhla, aby odvolací súd rozhodnutie krajského súdu potvrdil ako vecne správne. Zároveň si uplatnila trovy odvolacieho konania.

4.

Dňom 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S.s.p.“) upravujúci v zmysle § 1 a) právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve, b) konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve.

Podľa ust. § 492 ods. 2 zák. č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok účinný od 01.07.2016 odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (ust. § 10 ods. 2, § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania žalovaného (ust. § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p. a ust. § 492 ods. 2 S.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (ust. § 250ja ods. 2 O.s.p., § 492 ods. 2 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (ust. § 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s ust. § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p. a ust. § 492 ods. 2 S.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania v preskúmvanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa zrušil rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2015/5169/Pu zo dňa 16.06.2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Predmetom preskúmvacieho konania súdu v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2015/5169/Pu zo dňa 16.06.2015, ktorým žalovaný zmenil rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, odboru sociálnych vecí a rodiny tak, že podľa ust. § 40 ods. 1 v spojení s § 45 ods. 10 zák. č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v spojení s ust. § 2 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uložil žalobkyňi povinnosť vrátiť časť peňažného príspevku na opatrovanie od 01.01.2010 do 31.01.2013 v sume 4 021,39 Eur, nakoľko sa zmenili podmienky pre ďalšiu výplatu, na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, číslo účtu: XXXXXXXXXXX/XXXX vo výške 3 820,25 Eur a číslo účtu XXXXXXXXXXX/XXXX vo výške 201,14 Eur do 15 dní od nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Najvyšší súd v rozsahu odvolacích dôvodov žalovaného preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj

konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konania im predchádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so zásadnými námietkami uvedenými v žalobe a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa odvolací súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, na ktoré poukázal už súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu najvyšší súd konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa v zásade odchýlil od relevantných právnych záverov, spolu s poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedenú v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Vzhľadom na to, najvyšší súd postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že súd v procese súdneho prieskumu nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 247 a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

5.

Podľa čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok.

Ústavný súd SR princíp materiálneho právneho štátu prezentoval v právnom názore: „V právnom štáte,

v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodiť z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôkaz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorými boli priznané“ (ÚS 17/1999,

Nález z 22. septembra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 365; zhodne I. ÚS 44/1999, Nález z 13. októbra 1999. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 1999, s. 382, I. ÚS 10/98)“. (I. ÚS 54/02. Nález z 13. novembra 2002. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu SR 2002 - II. polrok, s. 750, nález Ústavného súdu SR č. PL. ÚS 22/06). Judikatúra ústavného súdu tiež kladie dôraz, že v súlade s čl. 1 ods. 1 ústavy s uplatňovaním princípu právnej istoty v právom štáte sa spája požiadavka všeobecnosti, platnosti, trvácnosti, stability, racionálnosti a spravodlivého obsahu právnych noriem; medzi ústavné princípy vlastné právnomu štátu patrí aj zákaz svojvôle v činnosti štátnych orgánov, ako aj zásada primeranosti, resp. proporcionality (m. m. PL. ÚS 1/04).

Z citovaného článku 152 ods. 4 ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Vplyvom ústavy dochádza k vsunutiu jej obsahovo-hodnotových vlastností do všeobecných pojmov zákona tak, aby bol zabezpečený ústavne konformný výklad. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je súčasťou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Dikcia zákona nemôže byť interpretovaná izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Orgány štátu, ako aj iné právnické subjekty realizujúcu svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

V zmysle § 3 ods. 1, 2, 3, 4 správneho poriadku povinnosťou správneho orgánu je postupovať v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Je povinný chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností, je povinný postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka musí správny orgán poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu. Správny orgán je povinný svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prieťahov a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne vybaveniu veci. Správny orgán dbá na to, aby konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Rozhodnutie správneho orgánu musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správny orgán dbá o to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

Povinnosťou správneho orgánu je v súlade s § 32 ods. 1, 2 správneho poriadku zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania. Podkladom pre rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správne orgánu z jeho úradnej činnosti. Rozsah a spôsob zisťovania podkladov pre rozhodnutie určuje správny orgán.

Podľa § 46 správneho poriadku rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Podľa § 47 ods. 1, 2, 3 správneho poriadku rozhodnutie musí obsahovať výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní (rozklade). Odôvodnenie nie je potrebné, ak sa všetkým účastníkom konania vyhovuje v

plnom rozsahu.

Výrok obsahuje rozhodnutie vo veci s uvedením ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, prípadne aj rozhodnutie o povinnosti nahradiť trovy konania. Pokiaľ sa v rozhodnutí ukladá účastníkovi konania povinnosť na plnenie, správny orgán určí pre ňu lehotu; lehota nesmie byť kratšia, než ustanovuje osobitný zákon.

V odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

Vychádzajúc z uvedenej právnej úpravy preto povinnosťou správneho orgánu bolo rozhodnutie odôvodniť tak, aby jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom bolo zrejmé, nielen z akých podkladov pri svojom rozhodovaní vychádzal, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, ale najmä z akých dôvodov, stručne, jasne a výstižne vysvetlil, akými úvahami sa riadil pri hodnotení skutkových a právnych okolností v konaní a zodpovedal na najdôležitejšie otázky vo vzťahu k hmotnoprávnemu nároku, ktorý bol predmetom správneho konania.

Problematike týkajúcej sa povinnosti náležite zdôvodniť rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napr. v náleze č. sp.zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07,

I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. Ústavný súd konštatoval, že nezávislosť rozhodovania všeobecných súdov (týka sa aj rozhodovacej činnosti orgánov verejnej správy) sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravodlivého procesu; jedným z týchto princípov, predstavujúcim súčasť práva na spravodlivý proces a vylučujúcim ľubovôľu pri rozhodovaní, je povinnosť súdov ako aj orgánov verejnej správy svoje rozhodnutia odôvodniť v súlade so zákonnou úpravou. Z odôvodnenia totiž musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Povinnosť súdu ako aj orgánu verejnej správy je presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť, pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Porušením práva na spravodlivý proces môže byť aj situácia, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo, ale náležitým spôsobom v celom súhrne posudzovaných skutočností neboli zhodnotené. Ústavný súd vo svojej judikatúre tiež zdôraznil, že orgán štátnej moci by mal vo svojej argumentácii, obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia, dbať aj na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, ako aj závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé, odôvodnenie má obsahovať dostatok dôvodov a ich uvedenie má byť zrozumiteľné a je povinný formulovať odôvodnenie spôsobom, ktorý zodpovedá základným pravidlám logického, jasného vyjadrovania a musí spĺňať základné gramatické, lexikálne a štylistické hľadiská. Nedostatky odôvodnenia zakladajú vadu nepreskúmateľnosti rozhodnutia.

Uvedenou problematikou sa už viackrát zaoberal aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj ESĽP) - napr. v rozhodnutí *Kraska c. Švajčiarsko* z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30 konštatoval, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie. Rovnako ESĽP pripomína, že rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (*García Ruiz c. Španielsku* z 21. januára 1999).

Judikatúra ESĽP a ani Ústavného súdu SR pritom nevyžaduje, aby na každý argument strany bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument.

6.

Vzhľadom k uvedenému sa odvolaciemu súdu zhodne so súdom prvého stupňa javí odôvodnenie napadnutého rozhodnutia žalovaného, ako aj odôvodnenie prvostupňového správneho rozhodnutia v danej veci, ako jednostranné a formalistické, a teda ako zjavne nezdôvodnené a tým aj nesúladné s právami podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu v danej veci je zrejmé, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra rozhodnutím č. NR1/OPPNIK_ŤZP/SOC/2013/22190/2 zo dňa 27.06.2013 podľa § 45 ods. 9 písm. d/ v spojení s § 58 ods.1 písm. a/ zákona č. 447/2008 Z.z. uložil žalobkyni povinnosť vrátiť neprávom vyplatený peňažný príspevok na opatrovanie od 01.01.2010 do 31.01.2013 v sume 4.021,39 Eur. Proti predmetnému rozhodnutiu podala žalobkyňa v zákonnej lehote odvolanie, v ktorom okrem iného namietala porušenie ustanovenia § 45 ods. 10 uvedeného zákona vo vzťahu zániku jej povinnosti vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu alebo jej časť uplynutím zákonnej lehoty. O odvolaní žalobkyne rozhodol žalovaný preskúmaným rozhodnutím č. UPS/US1/SSVOPPKPC2/SOC/2015/5169/Pu zo dňa 16.06.2015, ktorým zmenil rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu tak, že o povinnosti žalobkyne vrátiť vyplatený peňažný príspevok rozhodol podľa § 40 ods. 1 a § 45 ods. 10 Zák. č. 447/2008 Z.z.. Zmenu právneho posúdenia povinnosti žalobkyne na vrátenie poskytnutého peňažného príspevku odôvodnil žalovaný tým, že žalobkyňa ako účastníčka konania si splnila oznamovaciu povinnosť a úradu práce oznámila priznanie starobného dôchodku, a preto nebolo dôvodné prvostupňovým správnym orgánom rozhodnúť o tomto vrátení s odkazom na § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z.. Z odôvodnenia žalovaného nijak nevyplýva, že by sa námietkou žalobkyne o zániku jej povinnosti vrátiť vyplatený peňažný príspevok uplynutím doby vysporiadal.

Podľa § 45 ods. 10 zákona č. 447/2008 Z.z. za príslušný orgán podľa ods. 9 sa považuje správny orgán, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni. Pri dodatočnom rozhodovaní za spätné obdobie vychádza príslušný orgán zo skutkového stavu a právneho stavu, ktorý platil v čase vydania pôvodného rozhodnutia. Proti novému rozhodnutiu sa môže fyzická osoba odvolať. Nárok na dodatočné poskytnutie a vyplatenie peňažného príspevku na kompenzáciu alebo jeho časti za spätné obdobie zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, od ktorého peňažný príspevok alebo jeho časť patril. Povinnosť fyzickej osoby vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu alebo jeho časť zaniká uplynutím troch rokov odo dňa, od ktorého peňažný príspevok nepatrila alebo patril v nižšej sume.

Vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci odvolací súd mal preukázať, že prvostupňový správny orgán povinnosť žalobkyne vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu nesprávne právne posúdil podľa § 45 ods. 9 písm. d/ a § 58 ods. 1 písm. a/ zák. č. 447/2008 Z.z., pričom už z prvostupňového správneho rozhodnutia nevyplýva správna úvaha, na základe ktorej správny orgán prijal svoj záver o povinnosti žalobkyne vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu alebo jeho časť a vzhľadom na nesprávne právne posúdenie zánikom tejto povinnosti uplynutím zákonnej lehoty sa nijak nezaoberal. Nedostatok nesprávneho právneho posúdenia povinnosti žalobkyne zmenou prvostupňového správneho orgánu žalovaný odstránil, avšak svoju správnu úvahu v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite nezdôvodnil, keď z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia jasným a zrozumiteľným spôsobom nevyplýva, v akom rozsahu preskúmal napadnuté rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu a postup mu predchádzajúci, ako sa vysporiadal s odvolacími dôvodmi žalobkyne, najmä vo vzťahu k zániku jej povinnosti vrátiť peňažný príspevok na kompenzáciu alebo jeho časť, keďže v odôvodnení rozhodnutia síce cituje právnu úpravu vzťahujúcu sa k meritu veci a poukazuje na skutkové zistenia, avšak v odôvodnení rozhodnutia len konštatuje, že z dôvodu procesných nedostatkov zmenil výrokovú časť prvostupňového správneho rozhodnutia, nakoľko prvostupňový správny orgán vo výroku uviedol, že rozhoduje podľa § 58 zákona, v zmysle ktorého však rozhodnúť nemal, pretože žalobkyňa - účastníčka konania, si splnila oznamovaciu povinnosť a úradu práce oznámila priznanie starobného dôchodku. K odvolacej námietke žalobkyne o zániku jej povinnosti uplynutím zákonnej lehoty žalovaný sa nijak nevyjadril, pričom vzhľadom na hmotnoprávny charakter predmetu konania išlo o zásadnú námietku.

Vzhľadom k uvedenému žalovaný správny orgán náležite nepostupoval v intenciách zákonnej úpravy správneho poriadku a ani v intenciách ustálenej judikatúry ústavného súdu, ako aj najvyššieho súdu, keď v odôvodnení svojho rozhodnutia náležite neuviedol svoju správnu úvahu, vychádzajúcu zo skutkových zistení, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, vo vzťahu k povinnosti žalobkyne vrátiť peňažný príspevok bez zaujatia akéhokoľvek svojho stanoviska k zásadnej námietke zániku povinnosti žalobkyne uplynutím zákonnej lehoty.

Vychádzajúc z uvedeného vyššie odvolací súd nesúhlasil s odvolacou námietkou žalovaného, že súd prvého stupňa na základe skutkových zistení prijal nesprávny právny záver, keď považoval napadnuté rozhodnutia za nepreskúmateľné z dôvodu nedostatku odôvodnenia.

Z uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že námietky žalovaného, týkajúce sa veci samej, uvedené v jeho odvolaní nie sú relevantné k vyhovneniu jeho odvolacieho návrhu, a preto napadnutý rozsudok krajského súdu v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a v spojení s § 219 ods. 1 a s § 246c ods. 1 O.s.p. a s § 492 ods. 2 S.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Odvolací súd záverom dopĺňa, že taktiež by mal mať žalovaný na zreteli, že cieľom úpravy právnych vzťahov pri poskytovaní peňažných príspevkov je podpora sociálneho začlenenia fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti za jej aktívnej účasti pri zachovaní jej ľudskej dôstojnosti za podmienok a v oblastiach ustanovených týmto zákonom, pričom fyzická osoba, ktorej bol peňažný príspevok na opatrovanie priznaný zabezpečuje každodenne pomoc fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím pri úkonoch sebaobsluhy, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť a pri realizovaní sociálnych aktivít s cieľom zotrvať v prirodzenom domácom prostredí. Konanie a rozhodovanie podľa tohto zákona by preto malo byť v súlade s jeho účelom a cieľom v intenciách relevantných ustanovení vzťahujúcich sa na konkrétnu vec.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s ust. § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že úspešnej žalobkyni priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia priznaných podľa vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu v sume 143,- Eur (§ 11 ods. 4 vyhlášky) + režijný paušál v sume 8,58 Eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) + 20% DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky), t.j 181,90 Eur.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.